

Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters sprak recent met Jan Baas, burgemeester in Enkhuizen en voorzitter van de stuurgroep van Waterrand.

Jan Baas is niet de enige burgemeester die zich nauw met de activiteiten van Waterrand bemoeit. 'Ook Margreet Horselenberg uit Lelystad, Jan Lonink uit Terneuzen, Stoni Scheurer uit Rijnwaarden en Joan Stam uit De Marne maken deel uit van de stuurgroep, naast twee vertegenwoordigers van het ministerie van BZK en Verkeer en Waterstaat. Stuk voor stuk hebben wij een bepaalde relatie met het water. Voor mijzelf ligt mijn drijfveer bij de Dakotaramp. Die ramp wordt nog wel eens de vergeten ramp van Nederland genoemd. Op 25 september 1996 stortte de een Dakota neer in de Waddenzee en kwamen alle 32 inzittenden om het leven. Ik was toen net een half jaar burgemeester op Wieringen. Naar aanleiding van de hele bergingsoperatie hebben we maanden vergaderd, omdat duidelijk was dat het redden op het water een hele andere dimensie had dan hulpverlening op het land. Er verscheen een evaluatierapport over die ramp. Op het gebied van de hulpverlening bleek onder meer dat het deel ten noorden van Den Oever een witte plek op de kaart was. Op basis van het rapport is in Den Oever toen een post van de KNRM ontstaan.' Het rapport doet ook een andere, bredere aanbeveling. 'In het rapport stond als ferme conclusie dat de minister moest zorgdragen voor een uniforme manier van rampenbestrijding op het water. Aan die aanbeveling was tot in 2006 geen gehoor gegeven. Toen ik de minister bij een gelegenheid sprak heb ik hem herinnerd aan deze toezegging die hij richting de Tweede Kamer had gedaan. Dat bracht uiteindelijk de hele rampenbestrijding op het water in een stroomversnelling, met de oprichting van het project Waterrand tot gevolg.'

Geboekte resultaten

Het project Waterrand ligt op snelheid, iets dat ook door de buitenwacht wordt erkend. 'Het project is in juni genomineerd voor de Award Publieke Veiligheid 2008, wat een erkenning is voor het vele werk dat Jos Stierhout, de regionaal commandant van Noord-Holland Noord en projectleider van Waterrand, met zijn projectgroep heeft verzet. Wij hadden de opdracht om voor 1 januari 2009 de uitgewerkte voorstellen voor een uniforme crisisaanpak op het water klaar te hebben. Niet alleen de voorstellen moesten gereed zijn, ook moest alles klaar zijn om te worden ingevoerd. Die ambitie gaan wij halen. Binnenkort wordt het eindrapport van Waterrand met alle handboeken aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden. De invoering hangt mede af van de manier waarop de Wet Veiligheidsregio's straks wordt ingevoerd. Om de opgedane know-how niet te laten vervliegen, stellen wij voor om een taskforce op te richten die de komende twee jaar de implementatie regelt. Het Veiligheidsberaad zou wellicht ook een optie zijn om de uitvoering ter hand te nemen, al speelt daar wel bij mee dat het Veiligheidsberaad nog geen wettelijke status, geld en specifieke know-how heeft om dit zelf op te pakken. Vandaar dat wij pleiten voor een aparte Taskforce die zich de komende twee jaar richt op de implementatiefase en ervoor kan zorgen dat de implementatie is gestroomlijnd met de implementatie van de nieuwe Wet Veiligheidsregio's.' Koste wat het kost wil Baas voorkomen dat het rapport in de spreekwoordelijke la verdwijnt. 'Een van de meest concrete aandachtspunten is onze aanbeveling om in alle veiligheidsregio's watercoördinatoren aan te stellen. Dat zijn mensen met de specifieke kennis en expertise over de hulpverlening op het water. De hulpverlening op het water is een hele aparte wereld, met spelers die je op het vasteland niet of nauwelijks tegenkomt. Denk aan KNRM, Kustwacht en de Reddingsbrigades. Door watercoördinatoren aan te stellen, werken we actief aan het creëren van korte lijnen tussen alle partners op het water en op het land.' Het brengt Baas ook op een andere cruciale relatie in de crisisbeheersing. 'In onze rapportage zullen wij ook pleiten voor een goede relatie tussen de alarmcentrale van de regio en de Kustwacht. Het is belangrijk dat ook zij goed op elkaar ingespeeld zijn. In tijden van crises heb je elkaar hard nodig. Je kunt je niet aan het water onttrekken. Uiteindelijk blijft de burgemeester verantwoordelijk, hoe je het ook wendt of keert.'

Collega-burgemeesters

Wat verwacht Baas concreet van zijn collega-burgemeesters? 'Het zou collega's duidelijk moeten zijn dat rampenbestrijding en crisisbeheersing op het water geen ver-van-mijn-bedshow is. Een burgemeester zal er hoe dan ook voor moeten pleiten om zorgnormen vast te stellen voor het water in zijn gemeente. Daar spelen hele fundamentele keuzes bij. Wij adviseren om de

brandweer geen waterrat te laten worden. Net zo min als de spreekwoordelijke waterratten geen onderdeel van de brandweer moeten worden. De Kustwacht heeft een belangrijke rol op het gebied van Search and Rescue. De KNRM heeft alle veiligheidsregio's waar ze actief zijn een convenant aangeboden. In dat convenant is helder aangegeven op basis van welke zorgnormen zij hun diensten willen aanbieden. De KNRM is formeel geen onderdeel van de regio's, maar toch komen ze zelf met een aanbod voor de reddingscapaciteit in het hele land. Dat zijn handreikingen die je als burgemeester niet te snel naast je neer moet leggen.'

Baas trekt de vergelijking met de reguliere brandbestrijding. 'Bij de brandweer krijgen we in de nieuwe wet waarschijnlijk wel vaste zorgnormen. De aanrijtijden zijn vastgelegd. Tegelijkertijd gelden die normen niet op het water. Terwijl dat niet betekent dat burgemeesters daar niet verantwoordelijk voor de hulpverlening zijn. Tegelijkertijd is het niet nodig om in het hele land dezelfde normen te hanteren. In Enkhuizen hebben wij een post van de KNRM. Dan is het de vraag of de norm die wij hier met de Reddingsbrigade afspreken ook dezelfde zou moeten zijn als in het IJmeer waar geen KRNM-post zit. Dat soort afwegingen zouden per gemeente en per regio moeten worden gemaakt.'

Toekomst

Met de Wet Veiligheidsregio's in aantocht en de aanbevelingen van Waterrand, zijn in Baas' ogen eindelijk de doelstellingen bereikt die kort na de Dakotaramp zijn uitgesproken. 'Als ik terugkijk hebben wij een enorme slag gemaakt. Tien jaar geleden vroegen de gemeenten aan het IJsselmeer aan de buurgemeenten om een bijdrage in het kader van de SAMIJ-regeling, het samenwerkingsverband voor de hulpverlening op het IJsselmeer. Toen vond men nog dat de gemeenten Wieringen en Wieringermeer dat zelf moesten betalen. Zoiets zou anno 2008 bijna ondenkbaar zijn. Het besef dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid ligt, dat is gegroeid. De handboeken zijn klaar en de wettelijke inbedding ligt binnen handbereik. Daarmee is de situatie al met al een stuk daadkrachtiger geworden dan twaalf jaar geleden.'